

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

PERTANY A LA BIBLIOTECA
DE
L'ATENEU BARCELONÈS

EL TURISME COLAPSAT

L'entrada de L. N. T. a l'any setè de la seva publicació haurà coincidit amb un colapse evident del corrent de turisme que aquests darrers temps afavoria la nostra illa. La riuada d'estrangers que ens visitaven, uns en ràpida excursió llampec, altres per dies i d'altres encara per quedar-se aquí una temporada indefinida, disminuï de volum d'una manera visible, fins al punt de fer sospitar si aquell estroncament passatger seria només això, un colapse, o si no seria per ventura el principi del final, l'inici d'una decadència definitiva, pròleg de la més o menys allunyada cessació completa.

Deixant estar les causes d'aquest fet, existents segurament i que no aniria malament de ben aclarir i espinzellar, l'únic que avui ens interessa de consignar aquí és el fet en si. I això per veure si, a la llum d'aquest fet, l'hora no seria venguda tal vegada de posar esment en una cosa: Perquè no suposar per un moment que sí, que el turisme, tan polent a Mallorca aquests darrers anys, s'estronca definitivament? El desastre—no és dubtós que de tal mereixeria d'ésser qualificat,—ja que no probable és, amb tot, possible, humanament possible. Donem-lo, doncs, per un instant i sols en teoria per succeït. I això per tal de considerar-lo, no en el seu aspecte econòmic—on la seva profunditat i extensió el farien segurament terrible,—sinó en un pla més elevat, menys material però no menys important. Ven-

guda l'hora del balanç hi hauria a constatar amb tota seguretat l'entrada d'una massa de milions incorporats al torrent circulatori de la riquesa insular. Si aquest guany particular, condensat especialment en la plus-valia temporal d'alguns interessos no hagués repercutit ostensiblement, més enllà de les fronteres de l'economia particular, al patrimoni comú o públic, falla seria de l'organització deficient d'allò que anomenaria Chesterton el nostre distributisme.

En un domini més general hi hauria també, venguda l'hora del balanç, una primera constatació dolorosa a fer. La constatació que la majoria dels serveis públics—carreteres, rapidesa de comunicacions, policia urbana, policia i restauració de monuments artístics i arqueològics i dels llocs de bellesa natural privilegiada, per exemple,—serveis especialment afectats tots ells pel moviment turístic, no haurien beneficiat, que vol dir millorat, en proporció condigna a la real importància i al volum, perfectament ponderable, d'aquell moviment. I aquesta llàstima immensa no acabariem mai de plànyer-la, per quant hauria estat—haurà estat pel camí que anam—desaprofitar una situació de privilegi que, un cop passada, Déu sap si tornaria a presentar-se mai. Encara més; no sols aquests serveis, públics tots ells, no haurien degut res al turisme sinó que el moment àlgid d'expansió d'aquest, el seu zenit, hauria coincidit amb una de les tongades en que la higiene urbana, la netedat i polidesa dels carrers ciutadans, sense anar més lluny, haurien presentat un aspecte més deplorable.

Però no era aquí on volíem arribar, sinó a aquest altre aspecte, més elevat. ¿Venguda l'hora del balanç, quines influències preables i quines d'abominables, quins guanys i quines minves podriem constatar en el tresor comú del nostre patrimoni espiritual? En un patrimoni espiritual que és el llevat de la tradició, el ferment de la cultura, el filó de sentiment, el nivell de moralitat, la vena de religiositat—element de civilització,—que a cap generació no li és donat de malversar impunement sense perjudici de les generacions futures, i per al qual el turisme estranger no hauria estat, no ja profitós, sinó potser ni tan sols innocu, perquè amb la nostra imprevisió i amb la nostra incurança hauriem descuidat, enfront del turisme, la única i doble profilaxia necessària i possible: la filtració, d'una banda, dels virus indesitjables—funció en bona part governativa i de policia—i l'augment i reforç, d'altra banda, de les defenses naturals, intensificant—tasca cultural i política—tot allò que tendeix al recobriment, el reconeixement i l'afirmació de la consciència de la nostra personalitat.

Es això el que ens interessa per damunt tot, amb la gelosia amb

que consideram aquest patrimoni espiritual, que és alguna cosa més que tipisme pintoresc, i que ateny a l'entranya viva de la collectivitat mallorquina. I és en la consideració d'aquest aspecte d'un balanç imaginari i en la possibilitat del seu possible desequilibri, on voldriem que s'anés a cercar inspiració per a una norma de comportament enfront de l'innegable "problema" del turisme. Amb el pensament fit en la també innegable "primauté du spirituel", que no falla sense desordre i sense tragèdia, és únicament possible de contemplar amb serenitat la improbable, però tanmateix no impossible perspectiva de la fi del corrent del turisme internacional a la nostra terra.

En dir primauté du spirituel, afirmam purament i simplement el que aquesta expressió significa per ella mateixa. No significa ni que la primacia dels valors espirituals permet d'oblidar la tragèdia temporal i social i de fer-se fort en un egoisme conservador, amenassat a més de totes parts avui dia; ni que justifica en nom de l'esperit les simples reaccions biològiques per les quals una civilització en perill demana a unes dictadures d'Estat de protegir-la contra la mort. Significa que els valors espirituals comanden els altres i deuen ésser servits primer.

JACQUES MARITAIN

L'ESDEVENIDOR DE LA NOSTRA CIUTAT

U R B A N I S M E M I N I M

Talment com en ciutadania somniem en un règim de justícia estricta, en urbanisme ens imaginem una ciutat perfecta. Però, és que pot donar-se el cas d'una ciutat perfecta? No, certament. Les aspiracions humanes depassen sempre les voreres i els límits que ens imposen els mitjans materials dels quals disposem per a resoldre els problemes vitals.

Els Ajuntaments de les grans capitals han de superar-se avui a ells mateixos per posar en harmonia el que podem anomenar "organisme" de la ciutat amb la correntia formidable de l'activitat moderna.

Palma de Mallorca, pel nombre absolut d'habitants no pot considerar-se com una gran capital, però per la seva situació extra-continental, per la missió que ha d'atènyer dins la illa, pels fenòmens de transformació ràpida que ha sofert, per la concentració d'interessos que graviten damunt d'ella, per l'alta categoria internacional que li ha conferit el turisme i per justificat orgull regional, no sols podem, sinó que devem considerar-la com una gran capital, i els seus destins són els d'una gran capital.

El fenomen de creixement vital de Palma ha traspasat tota previsió. Si l'augment de població s'ha desenvolupat en progressió aritmètica, l'augment de l'activitat de treball ha hagut de desenvolupar-se en progressió geomètrica. Si comparéssim estadístiques d'un i d'altre augment i confrontéssim els gràfics respectius, (treball que ens proposem fer amb més nombre de dades) romandriem esverats.

Des del començament de segle, i especialment en el període de la post-guerra, el nostre port ha decuplicat el moviment de passatge i tones de mercaderies; la vida comercial i industrial, que abans era elemental, pren avui un relleu notable. Els mitjans de transport, que són l'índex de tota l'activitat moderna, s'han incrementat aquí en forma monstruosa, amb un ritme superior a

qualsevol província espanyola; gairebé paralel·lament a l'augment que es registra a Madrid i Barcelona.

Es veritat que nosaltres veiem reflectit tot aquest augment en la crescuda efectiva de l'Eixampla de Palma. Avui hi ha població animada i densa des de Porto-Pi fins al Coll d'En Rabassa i des d'aquesta vorera de la mar fins als diversos suburbis i ravals de l'interior: So'n Rapinya, La Vileta, El Secar, S'Olivera, Hostalets, La Llibertat, etc.; tanmateix és ver que malgrat els defectes inicials de l'Eixampla (que hem constatat en un altre treball), s'han resolt allà magnès qüestions, com la de fer la vivenda més sana i, com a conseqüència, la disminució del coeficient de mortalitat; la descongestió del tràfic dins les zones exteriors; un major equilibri i benestar social degut a la "seguretat" de redòs familiar; però també és veritat que aquesta mateixa crescuda de l'Eixampla, des del punt de vista urbanístic ha vingut a empitjorar la situació de de la ciutat vella en el que es refereix al tràfic, puix tal Eixampla, per manca de visió dels Ajuntaments passats, o per manca d'energia econòmica de la Corporació, o, crec jo més bé, per manca de domini tècnic del problema global de l'urbanisme, no ha aconseguit desplaçar l'eix de l'activitat ciutadana del casc antic, amb els seus carrerons estrets, les massisses illetes i els paviments mediocres i la carència de bones voravies, on s'ha anat amuntegant tot el tràfic urbà i tota l'efervescència d'un conglomerat tan enorme en "extensió passiva" com la nostra capital.

No cap dubte—cal ésser justs—que molta part d'aquesta incomprensió tècnica del problema urbanístic de Palma prové de les dificultats objectives que deriven de la topografia mateixa del casc antic, assegut damunt dos nivells distints amb "solució de continuïtat" entre ells, és a dir, no accessible francament un de l'altre. Vull dir amb això que si Palma fos una ciutat assegurada sobre un sistema únic de corbes de nivell, la visió tècnica del nostre problema urbanístic hauria estat endevinada i tal volta resolta per la generació que ens ha anat al davant, l'ímpetu de la qual era digne de major eficàcia. Tenim, doncs, un casc antic molt difícil i una Eixampla deficient. El problema, per dir-ho en una paraula, està en fer de dues coses dolentes una de bona.

Le Corbusier, en les seves obres de la col·lecció "L'Esprit Nouveau" sintetitza el seu encertat dictamen urbanístic en aquesta frase, tan adient en el nostre cas: *Cirurgia* en el nucli central, *Medicina* en l'Eixampla.

TRAÇAT DE NOVES GRANS-VIES
PER A LA MILLORA DE LA CIRCULACIÓ
I PER AIXECAR LA CATEGORIA ARQUITECTÒNICA DE LA CAPITAL

Vegem quina *cirurgia* mínima cal operar en el casc antic per posar a to les seves vies interiors amb el tràfic actual i la total regularització del mateix en un esdevenidor de cinquanta o de seixanta anys, puix no hem d'ésser excessivament futuristes, ja que difícilment una generació té una visió clara i exacta de la manera com les generacions a venir van a resoldre llurs problemes, tan canviants en funció del factor econòmic i social i del desenvolupament de la ciència i de la tècnica.

Avui està en voga la paraula "presentista" (de present), en contraposició a la paraula "futurista", i al present ens hem d'atendre. Les afirmacions dels futuristes de fa vint-i-cinc anys provoquen en el nostre ànim una certa ironia, sobre tot les que es llençaren pertocant a les concepcions d'art. (1) No; enlloc de fer profecies gratuïtes seguim el consell del ja anomenat Le Corbusier que diu que "en Urbanisme no es revoluciona, revolucionant, sinó que es revoluciona donant *solucions*".

Tant de bo poguéssim ésser futuristes!. Ho podríem ésser si en el passat s'haguessin resolt les coses a son degut temps i concretament! Però nosaltres ens veiem, en el nostre cas de la circulació, amb l'imperatiu ineludible d'haver de resoldre uns problemes que varen néixer fa un quart de segle, i d'altres, com el de l'aigua a pressió i el de les clavegueres que, per elemental higiene, eren cosa obligada ja de més enrera, i que venturosament l'Ajuntament envesteix ara amb la màxima energia.

Ens allucina a nosaltres la idea de convertir Palma en una digna capital de l'illa de Mallorca, fent una veritable unificació del nucli antic amb l'Eixample; d'aquesta amb els suburbis i ravals, i encara d'aquests amb els poblets dels voltants, tot posant el major esment en crear una corrent de convergència ciutadana i estètica entre el propietari particular, el contribuent i l'Administració pública, per tal de sumar les energies de tots enlloc de posar-les en pugna.

Encara que per imperi de la llei, l'administració de l'Eixample

(1) Recordem, per exemple, aquella afirmació de Marinetti quan deia que un automòbil anant a gran velocitat era més bell que no la Venus de Milo...

s'ha de dur separatament de l'administració dels Municipis respectius, això no és obstacle perquè no s'obeeixi a un pla estètic unificador, que consagri "l'estil" de les zones antigues que realment en tinguin; que plasmi els més afinats modernismes en l'Eixampla i en les grans-vies que calgui obrir en el recinte antic, ja que de cap manera no deuen formar aquella i aquest dos "organismes distints", deslligats; sinó que el pla ha de consistir en solucionar els "enllaços" amb la major propietat i elegància, per tal d'emmotllar un "organisme únic" amb un torrent circulatori únic, amb un encèfal únic, això és, amb una vitalitat perfecta i cabal, sense cèl·lules atrofiades o retardatàries.

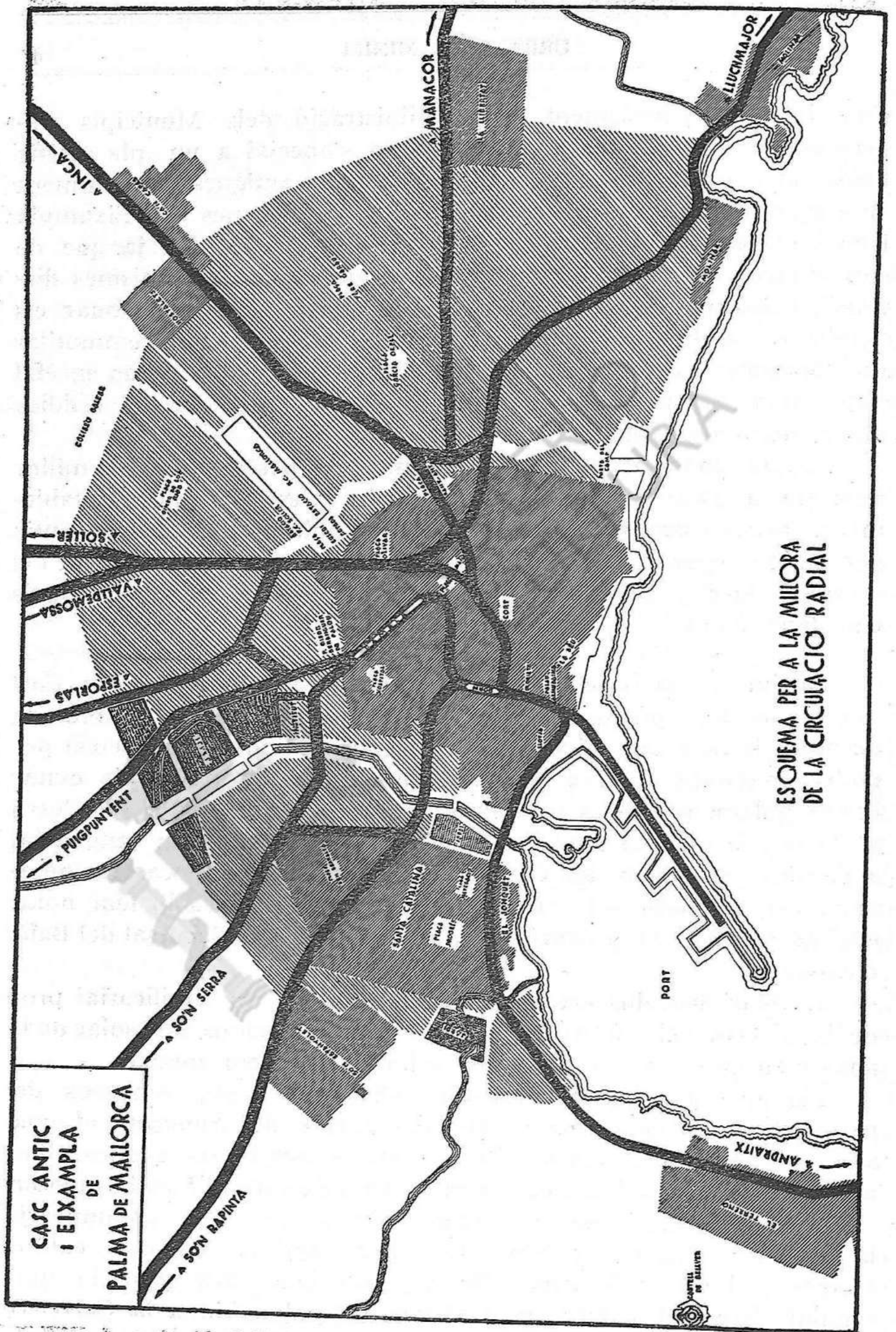
Havem analitzat de nou el problema i per exposar-ho millor hem traçat damunt un pla de Palma les vies que, indispensablement, deuen constituir aquesta cirurgia mínima en el recinte antic per tal d'assegurar una bona circulació radial, connectant el Port i el centre de la capital amb les estacions de ferro-carrils i les principals carreteres i camins veïnals.

Partim de la base d'aprofitar el tros de gran-via *Born Cort* que ja hi ha començat, puix és massa important el cúmul de despeses fetes a tal objecte (prop de dos milions de pessetes) per poder prescindir de dita gran-via. El que ens proposem és evitar l'estrangulament que es produiria de dur-la per la plaça de Cort i el carrer de Colom: per això li donem una trajectòria tangencial a l'antiga placeta de les Copinyes, i la feim desembocar racionalment per entremig dels carrers de Jaume II i Escursach, fent notar que de tal manera posem en valor l'edifici de la Sucursal del Banc d'Espanya.

L'enllaç dels dos eixos d'aquesta gran-via es verificaria prop de la placeta del Rosari, tocant a les immediacions del solar de la *nova casa de Correus i Telègrafs*, solar que deixem intacte.

Per altra banda, tal gran-via enllaçaria en els començos del carrer de la *Bosseria* amb l'eix del carrer del *Sindicat*, el qual s'havia d'eixamplar també fins al vint metres i així avançar fins a les *Avingudes* i a l'entroncament de les carreteres d'*Inca* i *Manacor*.

Altra innovació que projectem és la de posar en comunicació la gran-via, també de vint metres d'amplària, en què caldria convertir el carrer de *Sant Miquel*, amb una altra gran-via que, seguint l'eix del carrer de *Ballester*, desembocaria a la *Carretera de Lluchmajor*.

Aquest tros *Sant Miquel-carrer de Foners* creuaria amb el tros *Bosseria-Carretera d'Inca* per devés el carrer de la *Llongeta* i *Banc de S'Oli*, la qual cosa ens donaria un gran avantatge que seria descongestionar de tràfic la *Plaça Major*, que quedaria com un punt tranquil per a jardins i esplai per infants, una vegada erigit el nou *Mercat a la plaça de L'Olivar*, obra inajornable, si bé caldria, com he indicat altres vegades, una simplificació del projecte constructiu i del seu enfocament econòmic.

Implicaria aquest traçat que presentem, la conveniència de convertir en "*boulevard*" el primer tros del *Born*, des del Jardí de la *Glorieta* fins a l'embocadura de la gran-via començada (*Telefònica-Edifici Caubet*), i seguir després a doble carrera l'actual circulació per la via de la vila de baix: *Born-Unió-Riera-Rambla*, amb la precaució d'eixamplar convenientment la corba que dona enfront del *Teatre Principal*.

Per completar la xarxa de circulació radial, obrim un nou tros de gran-via que posaria en perfecta comunicació la capital antiga amb la barriada de *Santa Catalina* i *So'n Espanyolet* i camins de *So'n Serra* i *So'n Rapinya*, o sigui: des de la boca del carrer de *l'Unió* fins al *Pont nou* sobre la *Riera*. No parlem del tràfic de circumvalació perquè a Palma està aquest perfectament resolt amb les *Avingudes* que segueixen l'antic encintat de les *murades* i els demés carrers de la pròpia *Eixampla*.

Totes aquestes grans-vies projectades gaudirien de *circulació en doble sentit*, ja que, digui's el que es vulgui, és el que convé a Palma, degut a la gran distància que hi ha entre els punts crítics d'entrada a la població, puix a més d'ésser aquest sistema de doble circulació el que ofereix més comoditats als conductors de vehicles, és també el que dona més animació i proporciona a la ciutat un to i una categoria de gran capital, amb l'avantatge d'ocasionar menys despeses en les expropiacions.

VITALITZACIÓ ESTÈTICA I SANITÀRIA DE L'EIXAMPLA

La *medicina* que cal aplicar a l'eixampla per fer-la digna de la nostra ciutat pot concretar-se en aquesta frase: *Cal vitalitzar-la estèticament i higienitzar-la de veritat*.

Per tal cosa precisaria:

PRIMER.—Una organització de les distintes zones, assenyalant al menys els punts de concentració per a la gran indústria i la

petita indústria, i anar allunyant poc a poc de les zones urbanes de residència tots aquells establiments que siguin molests pel veïnatge i enlletgeixin els conjunts de massisos de vivendes, per modestes que aquestes siguin. Es pot tolerar, no obstant, el promiscuament, en una mateixa zona, de vivendes i d'establiments comercials, botigues, oficines, magatzems, etc., mentre no contenguin mercaderies malsanes.

SEGON.—Llançar-se valentament a la construcció de blocs de Cases-Barates per a famílies que no disposin de mitjans per a pagar lloguers elevats i puguin al mateix temps gaudir dels avantatges de l'habitació sana i, més tost, posar aquestes famílies en condicions que arribin a ésser propietàries d'un departament, com succeeix en els grans municipis d'Europa.

Vull fer avinent que les estadístiques de tal qüestió confirmen que són més sanes les habitacions de pisos alts que no les plantes baixes, l'aire de les quals està més viciat i contaminat, apart de l'avantatge econòmic de la millor explotació del solar, en una casa de molts de pisos. Mussolini acaba de prohibir les edificacions de planta baixa a Roma, per tal de fer solubles els serveis municipals.

Nosaltres tenim avui ocupada una àrea de ciutat-jardí, sense cap de les bones condicions, però, de la ciutat-jardí.

El fogar familiar té una funció moral, cultural i higiènica imponderable i és sabut que per a la collectivitat és més car de curar un malalt o enterrar un mort, que no prendre les mides preventives per defensar la seva salut.

Està provat també que els vincles socials són més perfectes en els grans blocs de molts de pisos. amb jardins comunals que no en vivendes sols de planta baixa, amb jardinets o corrals separats per parets altes, sense més nexa que el carrer aspre i solitari. Així ho constataven per les experiències adquirides els arquitectes i autoritats que ens acompanyaven en les visites oficials a tals barriades modernes, durant el Congrés Internacional d'Urbanisme que va tenir lloc a Berlin l'estiu de 1931.

TERCER.—Aprofitar tot d'una les canalitzacions d'aigua que va a empendre amb obligada preferència l'Ajuntament, amb l'objecte d'impulsar i *prodigar la vegetació en masa*, en jardins i parcs, així com dur a terme el màxim possible de plantacions d'*arbrat*, tant en les vies i places com a l'interior de les illetes.

QUART.—Mentre es va a la municipalització de serveis públics,

exigir a les companyies d'Electricitat, Telèfons, Tranvies, etc., un elemental decorum en la disposició de llurs respectives instal·lacions, sobretot en els llocs més cèntrics.

QUINT.—Inaugurar una política de millora estètica i reforma externa de totes aquelles construccions que desentonin agrament o siguin excessivament banals, producte de la incompetència i de vegades de la procacitat de cert públic; així, cal exigir als propietaris, àdhuc als més humils, una contenció, un ordre i una prudència que sense atacar la llibertat, canalitzin aquesta llibertat, per no perjudicar la convivència social ni deprimir la sensibilitat de la població culta.

No és difícil aquesta tàctica, doncs en el fons es reduiria a proscriure els aditaments de declarat mal gust, afinar les proporcions, i intensificar el cultiu de la simplicitat, *substratum* de l'estil modern, vertadera conquesta de la generació artística actual, fins al punt que molts considerem que, realment, l'estil modern és el primer "estil autèntic" després de l'estil gòtic.

SEXT.—Introduir en els barris que es determinin prèviament motius ornamentals, apart dels preferents i més indispensables de caràcter pràctic, com voravies i paviments asfàltics, assenyalant carrers *porticats*, carrers formats per edificis d'altura uniforme, fonts públiques, boques de regar i d'incendis, kioscs de venda de flors, periòdics, refrescs, anuncis lluminosos, etc., projectat tot sempre amb elegància.

SETÈ.—Tractar amb la major pulcritut tot el que pertoca a la *il·luminació pública*, fugint, sobretot en els llocs cèntrics, d'instal·lacions provisionals, que donen aspecte pagesívol i categoria de suburbi a la capital.

OCTAU.—Recollir i controlar totes aquelles iniciatives particulars o collectives que tendeixen a introduir qualque millora externa i premiar aquelles instal·lacions de tendes, aparadors, il·luminació particular, etc., que aixequin el nivell urbà d'una zona o barriada, i així arribar a una major compenetració entre el veïnatge i la Corporació Municipal.

NOVÈ.—Preocupar-se altament d'estimular al Professorat de les Escoles de Treball i d'Arts i Oficis Artístics, per tal d'eleva el gust i vèncer el *rutinarisme* dels alumnes de les distintes branques de la construcció que acudeixen a dits centres, tan importants, i propugnar l'obligatorietat de tal assistència per part de patrons i obrers.

DESÈ.—Assenyalar de bell antuvi aquelles il·letes que en el seu

dia puguin estar afectades per una reforma parcial, o indicades per l'emplaçament de parcs, blocs municipals de cases-barates, Tinències d'Alcaldia, Teatre Municipal, Termes i banys públics, Estadi de esports generals etc., per tal de facilitar les expropiacions consegüents i evitar els sobrepreus abusius, sistema que hem vist emprar ja en realitat en la selecció de solars per a les escoles, la construcció de les quals ja està iniciada.

Tot això que hem dit deu aplicar-se també a l'interior de la població antiga, fent a saber al veïnatge que qualsevol obra particular feta després d'aquest avís, dins una zona afectada per una reforma o millora pública, grans-vies, parcs, enderrocaments, etc., no serà tenguda en esment als efectes de les indemnitzacions oportunes.

A altra banda (1) he presentat uns croquis de l'aspecte que podria prendre la Plaça Major una vegada construït el Mercat a la Plaça de l'Olivar. En el costat esquerre de la Plaça Major, prop d'on va néixer Ramon Lull, reservem un petit solar (el suficient) per erigir un "Casal" que servís de Centre d'investigació, Museu i Biblioteca, dedicat al nostre geni medieval, a imitació del que es forma al Toboso a la memòria de Cervantes, del de Weimar a la memòria de Göethe, del de Bonn dedicat a Beethoven, etc., amb l'idea que així s'aixecaria un monument de més transcendència que no amb l'esculturació d'una simple figura.

PROGRAMA INICIAL DE LA GESTIÓ DE LES OFICINES TÈCNIQUES

Per sintetitzar, cal dir que la base de tota actuació vitalitzadora, recolza en una organització ferma i rigorosa dels negociats tècnics i donar-los medís perquè davant de qualsevol problema urbanístic puguin assessorar àmpliament i eficientment les Comissions Municipals, que són les cridades a proposar les solucions al ple de la Corporació.

Precisa primer de tot confeccionar *estadístiques* de tot, de tot el que es puga imaginar, *plans* de tot, detalls gràfics, fotografies, fitxes, de tot allò que pugui ilustrar de moment en qualsevol iniciativa d'higiene, sanejament, ornamentació, etc.

(1) *Un Casal Ramón Lull a la Ciutat de Mallorca*, en el suplement literari del *Soller* dedicat al VIIe centenari de Ramon Lull.

Estudiar les bases per una llei regional d'Urbanisme i les *Ordinacions Municipals* per cada aplicació respectiva, sens deixar de tenir a la vista les posades en vigor pels Ajuntaments més avançats, com *Praga* que era una ciutat de segon ordre en l'imperi Austríac i ara ha passat a ésser capital de l'Estat Txeco-Eslovac; com *Dublin* que es va imposar un nou pla general d'urbanització al dia següent de l'incendi de la capital d'Irlanda, amb motiu de la revolta nacionalista; com *Letchworth* a Anglaterra, o *Ratburn*, la ciutat anomenada del Motor, a Nord-Amèrica, etc.

Crear seccions especialitzades per atendre a l'instant al públic en qüestions de tràmit, com *alineacions i rasants*.

Estudiar l'organització de les anomenades *caixes de sanejament* i l'adaptació dels demés mitjans financers que propugnen les lleis vigents: Llei d'Eixampla de Madrid i Barcelona (que s'ha fet extensiva a altres poblacions), Llei de Sanejament i Reforma interior i els Reglaments d'Obres, serveis i béns municipals, que donen tants de mitjans extraordinaris i ordinaris per fer factible la transformació que a les ciutats com la nostra s'imposa donades les exigències de l'època present.

Estimular la col·laboració dels restants negociats municipals en aquest procés de gestació de la *Ciutat futura*, fenomen pel qual no basta dictar *fórmules* sinó que cal respondre a esforços més gegantins.

GUILLEM FORTEZA

MEDITERRANÉE *

DE M. COSTA I LLOBERA

MARE NOSTRUM

CIEL et mer irradient des transparences bleues
A l'envi. La brise s'anime,
Et jouant avec les vagues qui jouent
Les fait briser en frais éclats de rire.

En route! Au large! L'ancre levée,
Un frais zéphir enfle les voiles
Et emporte la nef, caressant
Comme un souffle de jeunesse et de gloire.

C'est un long défilé de plages splendides,
Des caps qui avancent, des criques cachées,
Et dans des rocs aux allures sculpturales,
Des cavernes dignes de loger un Cyclope.

Ah! Ici respire la Muse homérique,
Dans sa plus pure clarté olympienne;
Ici on goûte la joie de la vie,
Comme une gorgée versée de la coupe de nectar.

Voyez: la forme de cette péninsule
Semble réclamer des colonnes ioniques.
Le son des lyres de Lesbos ou des idées
Semblables à celles que disait Platon

(*) Strophe alcaïque.—A la gentilesa de Mr. Bertrand agraïm el poder oferir aquí un tast de la versió justalinear francesa que prepara dels grans poetes catalans.

Et qui charmaient du cap Sunium
Les vagues claires... Oh! Aussi poétiques
Que les côtes de l'Attique brillent
Nos rivages aimés de la lumière!

Voyez: déjà commencent leur danse agile
Les dauphins bondissants, comme si,
Pléthoriques de vivante joie, ces eaux
Faisaient à Galatée un nouveau triomphe.

Fils frémissants de la mer rythmique,
Ces dauphins aiment la musique:
Sur leur dos bienveillant, ils sauvèrent
L'antique poète précipité dans la vague.

Tu veux donc des chants, ô mer classique,
Vénérable mer hellénique et latine
Qui ris à présent aussi sereine et jeune
Qu'au temps où l'on chantait l'auguste Odyssée!

Mer de suprême azur et de saphir
Source inépuisable de sel attique,
Tu es le berceau de la forme parfaite,
Sein maternel de la culture humaine.

Sans toi, la peur profonde de l'Océan
Aurait arrêté toute nef fragile:
Toi, leur tendant les bras de tes rivages
Tu fis mettre en route les premiers vaisseaux.

Ainsi tu répandis en charge légère
Les fruits de l'Égypte et la pourpre de Tyr,
D'Ophir l'or, les richesses de Tarse,
L'art et l'idée animateurs des peuples.

Et ces cités maritimes qui te couronnèrent
Firent de l'Asie, l'Europe et l'Afrique
Le monde ancien; et quand un nouveau s'y joignit
C'est de toi que naquit le Découvreur magnanime.

Mer des Terres, cœur de l'histoire,
C'est toi qui as la sève rajeunissante...
Ah! pusses-tu rendre son temps à ma terre
Pour en faire le grand entrepôt de tes nefes,

Comme au temps où plein d'ardeur
Roger de Lluria osait te dire:
"Pas un poisson n'osera nager dans tes eaux,
S'il ne porte son écusson pour emblème"!

Cependant, accorde notre cithare,
Pénètre notre âme d'azur et de rythme
Et que notre Art, digne de toi, navigue
Au souffle de ton vent de jeunesse et de gloire!

J. J. A. BERTRAND, TRAD.

PENSAMENT I ACCIÓ

SOVINT veiem plantejada i tractada la qüestió de l'home de lletres en la política, o millor dit, el problema de la fusió, en una mateixa persona, de les funcions tradicionalment considerades com a pròpies del pensament i les funcions també tradicionalment considerades com a pròpies de l'acció.

Aquesta fusió, diria, és una de les característiques, bones o dolentes, de la nostra època. La independització de l'home de pensament—aconseguida, i encara tan parcialment, després d'esforços seculars que són la mateixa història de la cultura—havia d'implacar per força la voluntat de transformar personalment la pròpia idea en acte. Aquesta possibilitat, en realitzar-se, ha vingut a ésser per a l'intel·lectual, la prova palesa i definitiva d'haver assolit la pròpia total independència.

La qüestió, en la forma suscitada i considerablement inflada per Benda, amb la seva "trahison des clercs", està almenys mal enfocada, mal plantejada. La tesi de Benda ve a ésser: que l'intel·lectual perd eficàcia i prestigi i no serveix la idea pura, del moment que es lliura a l'acció pública. Benda no ha comprès que aquesta projecció de l'home de pensament dins la barreja civil era una necessitat imposada per una nova concepció dels deures de la idea, tan com per la necessitat d'afirmar en major grau la pròpia independència de pensament aplicant-lo i actuant-lo personalment.

Així veiem com, malgrat la cridòria al voltant de la "trahison des clercs", cada dia són en major nombre els intel·lectuals que traeixen, s'acosten a la política, a les qüestions socials, a les preocupacions civils. Ara mateix acabem de llegir una conversa d'André Maurois, el qual, en el seu darrer llibre, "Mes songes que voici" ha descrit la crisi actual, provant de comprendre'n les causes i assenyalant una política relativista. No comprenc pas—diu en les seves recentíssimes declaracions—com un home podria ignorar o menysprear problemes que, segons la resposta que els sigui donada, transformaran la seva vida i la de les persones que estima.

Maurois es malfia d'un pensament abstracte, universal, fora del temps i de l'espai. No és dualista i no sap separar gaire bé l'ànima del cos, l'abstracte del concret, la raó de la sensibilitat. Tot això, segons ell, són departiments verbals, no reals. I proclama, en conseqüència, que l'home no és res si no s'enfonsa dins la matèria, si no penetra en la vida quotidiana, en la política, en la societat. Prou entén Maurois que, com a artista, podrà en certs moments evadir-se en un món irreal; però ho podrà, justament, perquè en el món real haurà participat a vers sofriments, en passions comunes. El món de l'art—defineix—és fet, no d'un refús del món real, sinó d'una transposició d'aquest món conegut i patit: Visquem, doncs,—conclou—lluitem, sofrim, acceptem, i quan la desesperança sigui massa gran, l'obra d'art sorgirà, malgrat nosaltres mateixos.

Les explicacions de Maurois, com de tants d'altres intel·lectuals atrets per les passions de l'acció, delaten almenys una perfecta bona fe en el desig humaníssim de penetrar l'esguard propi dins la vida panteixant i convulsa. Tanmateix, però, em fa l'efecte que llurs explicacions s'aturen a la superfície del problema; apar que no s'adonin que hi ha, més endintre, un problema moral i filosòfic complex que s'ha plantejat imperiosament a la consciència de l'home modern.

Ja pragmàticament, per a tot home dels nostres dies, esclata l'evidència a favor de l'acció. Els dos pols típics de l'home davant la seva obra poden definir-se així: els que es tanquen dins una acció i perden de vista el possible; els que perden de vista que la contemplació radica en les accions particulars. Meditant—i tota meditació és un acostament—sobre aquests extrems, s'arriba a aquesta conclusió, inconscient en molts casos, però efectiva sempre, que, fet i fet, en aquest món el punt de referència relativament més fixe és justament l'acció, la propia acció; la contemplació, pel contrari, la qual, segons la tradició i el pes de la paraula, ens apar immòbil i estàbil, és un moviment en tots sentits, insegur i multiple dintre l'infinít del possible. D'aquí els arguments a favor del treball precís, indefugible, de cada dia, com a remei contra la desesperació, malaltia de mort; d'aquí els consells que humanísticament donem als esperits inquiets, malalts d'inseguretad, de fixar-se en una acció concreta, definida i personal, com a mitjà de guariment de l'inquietud.

Moralment, tot home de creences ha de recercar, per l'impe-

ratiu de la pròpia convicció, l'acord de cara a si mateix, entre el pensament i l'acció; l'acord, de cara a la realitat, entre la vida de l'esperit i el determinisme de les coses; l'acord, de cara al món, entre l'autonomia individual i l'organització social; l'acord, en el pla cristià, entre un designi de caritat i un ordre de justícia. La nostra tradició i la nostra modernitat ens prevenen cautament sobre la illusió idealista. La tradició romana i cristiana ens vincla a reconèixer la superioritat de l'amor i de l'acció sobre la teoria. L'experiència de tots els temps, accentuada per l'experiència, tangible, quotidiana, del nostre món modern, ens adverteix la irreductible originalitat de la pràctica. La personalitat és menys un do de naixença que no un resultat obtingut a cops de martell, sobre l'enclusa de les pròpies obres. La personalitat és inseparable de les obres. Per elles, es palesa, es plasma, s'assegura.

* * *

Podem encara elevar el tema de l'acció, de l'estadi moral a l'estadi metafísic. L'estudi de les lleis de la consciència i de les condicions de la ciència ha conduït els filòsofs moderns a acostar estretament les representacions i creences de l'home "pensant" a les actituds i necessitats de l'home "actuant" i "volent".

El problema de l'acció és, en suma, el problema etern de les articulacions del "real"; la preocupació pel que hi ha, en el món i en la vida, d'irreductible al nostre pensament i d'inassimilable als nostres desitjos. Així, per a nosaltres, l'acció no és el concepte vulgar, sinònim d'impulsió orba, d'instint subconscient, de simple empenta vital i d'iniciativa brutal, que exalten sota color de realisme i de deport, els que de l'acció només en copsen les més primitives aparences. No res tampoc d'aquestes formes del pragmatisme barroer i eixut o d'això que ha estat anomenat "romanticisme utilitari". Ens acollim, més tost, fins a adoptar-ne el vocabulari, al concepte de realisme integral, de Blondel, el qual mostra tant la solidesa intrínseca del pensament i de l'ésser com la de l'acció.

En aquest realisme integral formen un sol cos, la idea, el deure, l'acció i l'ésser. L'acció hi ve a constituir, sinó un centre de perspectiva únic, un centre de perspectiva privilegiat, a condició de romandre sempre concebuda i practicada com a síntesi del voler, del conèixer i de l'ésser. Així, en conclusió, l'acció, contra els con-

ceptes vulgars i tradicionals, que l'oposen a la coneixença—la qual és la més alta i la més plena forma de l'acció,—apar al filòsof d'Aix, personatge socràtic, com un acabament, com una perfecció ensemis formal i real, com una actualització de totes les potències, com un pensament del pensament que viu, s'encarna en la llum i la fecunda. I ens és grat de retrobar-nos dins aquest concepte com dins un clima natural i propi.

* * *

En aquest concepte, tan pregonament humanista, és considerada la totalitat de l'home: no sols l'home "coneixent", sinó l'home "actuant". L'acció ve a ésser la concentració, cap a una finalitat, de la totalitat dels nostres recursos materials i espirituals, entre els quals hi ha, ben entès, els de la intel·ligència i el pensament. En conseqüència, els preceptes, les normes, el mètode que caldrà assenyalar a l'acció de l'home, hauran de tenir en compte primordialment les seves possibilitats, sense arbitrarietat ni pressió violent. Fet i fet, en l'acció, es tracta de realitzar tot el que nosaltres portem dins nosaltres mateixos com a pressentiments i exigències. I una vida reeixida ve a ésser—amplificant la dita famosa—la realització en l'edat madura dels pressentiments i les exigències de la joventut. Tasca que reclama la vigilància constant del seny i la ponderació permanent de les pròpies forces; seguir—segons el filòsof—el determinisme intrínsec i la lògica immanent de la vida humana, cercant el mitjà que ens acosti a igualar, en ella, la fi al principi, la conclusió al postulat, la satisfacció a l'aspiració.

Hi ha el que jo soc; hi ha el que jo vull; hi ha el que jo faig. El gran problema, la gran angúnia de cada moment, és que aquests elements s'ens presenten en una desproporció desconcertant. Tan aviat—diu el filòsof—jo no faig tot el que vull; tan aviat faig gairebé a contracor el que jo no vull pas. I aquestes accions, del moment que estan realitzades, pesen damunt tota la meua vida; m'en trobo com llur presoner. I tanmateix cal actuar.

No diu com Descartes: penso, doncs soc. Diu més tost: Actuo. L'acció és un fet. Mes que un fet, és una necessitat. Mes que una necessitat, és una obligació. Cal actuar. Impossibilitat d'abstenir-me o de reservar-me; impossibilitat de satisfer-me o de tenir-ne prou de mi mateix: heus aquí la doble pressió, la doble dependència revelada ja al primer esguard sobre la meua condició. Com expli-

car-me i justificar-me a mi mateix aquesta dependència? Com fer rectificar per la meva llibertat i la meva raó allò que m'és així imposat? Si el meu destí no és altre que omplir malgrat jo mateix un paper que em repugna i que ni sols comprenc, hi ha ensems, contra mi, tirania odiosa i limitació intolerable. L'ésser involuntari i oprimat ja no és un ésser. Com fer-ho per que jo no sigui res que no vulgui? Com acordar en mi el moviment espontani i el moviment reflexionat del voler?—Així Archambault resumeix el començament de la célebre tesi, avui introbable, de Maurice Blondel.

* * *

Els dos grans enemics de l'acció són el dilectantisme i el pessimisme. Tot home actuant s'els ha trobat obstruint-li el camí. L'un, el dilectantisme, pecca per excés; l'altre, el pessimisme, pecca per defecte. Ningú no està lliure totalment ni de l'empenta del primer ni del pes del segon. Saber-los eliminar és, per a l'home d'acció, una victòria prèvia. Molt sovint ha d'ésser una victòria reiterada, perquè els dos enemics es presenten també de bell nou i reiteradament.

En les consideracions sobre el caràcter o temperament de l'estètic, glossant Kierkegaard, dèiem que el seu goig és de prendre's la vida com un joc, fruït de la diversitat dels instants, en variació i multiplicació de les experiències. Tal és el goig del dilectant: revifar el gaudi i guardar-se ensems de l'illusió, assajant-ho tot, gustant-ho tot, usant-ho tot. Essent les possibilitats infinites, l'experiència no s'acaba mai; ningú no ha exhaurit, ni ho exhaurirà mai tot fins al fons. Heus aquí, doncs, la dificultat: la insatisfacció, malaltia de mort. Aquest estètic, que no persegueix cap finalitat concreta, vol, això si, ésser; i retre-ho tot al seu ésser. I estimar-se prou—diu el seny—per a sacrificar-ho tot al propi egoisme, és ensems estimar-se massa poc per a dispersar-se i perdre's en tot el restant.

Però, no és possible de no actuar? I, en tot cas, no van els nostres actes cap al no-res? Heus aquí la fórmula del pessimista: matar en si mateix, no l'ésser que no hi és, sinó la voluntat qui mèrica d'ésser; saber que hom serà anorreat i voler ésser-ho. També aquesta fórmula és insincera i contradictòria; perquè l'home no afirma mai el no-res—observa el filòsof—sinó per necessitat d'una satisfacció millor, d'una realitat més alta que la que frueix.

* * *

En resum, el cicle de la idea és: sortir de l'acte pur per a tornar-hi. I la constatació central del nostre filòsof coincideix amb l'experiència del veritable home d'acció: "concebre és haver actuat, actuar més, i haver d'actuar enllà; hom no pensa (això està dins l'ordre) sinó després d'haver actuat, i tot actuant, i per a actuar".

JOAN ESTELRICH

MINISTERIO
DE CULTURA

"...la llengua de la terra, la llengua de casa que ningú, fora Déu, pot fer callar, perquè no és una institució del dret civil, ni un dret que provingui de la política, sinó una cosa anterior a ella, més permanent que ella, formant part integrant de la nostra naturalesa social i fins del nostre ésser personal".

TORRES I BAGES (*Discurs d'entrada a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, 1898*).

C R Ò N I C A

CONFERÈNCIES.—Organitzades per la Societat Arqueològica Luliana, LA NOSTRA TERRA i l'Associació, donà en el saló del nostre local social els dies 19, 20 i 22 tres conferències sobre cultura francesa el Director de l'Institut Francès de Barcelona, Mr. J. J. A. Bertrand. El Conferenciant fou presentat pel nostre president Sr. Massutí. Assistí a les tres vetllades un públic nombrosíssim que feia insuficient el local i a la presidència prengueren seient, amb els organitzadors, el Batlle de la Ciutat i el Sr. Cònsol de França.

Donam aquí un extracte dels parlaments de Mr. Bertrand.

PRIMERA CONFERÈNCIA: LES POETES PARNASSIENS.—Després d'un càntic a la Mediterrània i de declarar-se germà nostre de raça i de cultura, digué que els poetes parnassians representen l'esperit mediterrani, i que la poesia parnassiana no és sinó la poesia de l'antiguitat mediterrània per la qual París ha sentit sempre atracció, i així al segle XVI Ronsard representa la Grècia transportada a França i més tard representen el mateix el pintor David i Andreu Chénier, amb el seu ideal de poesia grega.

Segueix dient que un gran parnassià fou Leconte de l'Isle, nat a les illes de Reunion, que pel seu paisatge i clima són illes gregues, molt semblants a Mallorca. Ell és el poeta del sol, germà de Costa i Llobera. La seva obra, Poemes antics, Poemes tràgics, Poemes barbars, és una veritable llegenda dels segles, germana de la de Víctor Hugo. Afirmar que si els parnassians tenen fama de freds i de marmoris, en contraposició als romàntics, la seva suposada fredor és el mirall d'unes ànimes púdiques (cita el cas de Costa i Llobera) que defugen l'exposició espectacular dels seus sentiments íntims. En Leconte de l'Isle s'ajunten els dos elements de la poesia mediterrània, igual que en els poetes mallorquins: l'element grecol·latí i l'element oriental.

Parla d'un altre gran poeta parnassià, J. M. Heredia Gerard, francès d'origen espanyol, nat a Cuba, i es refereix particularment als seus sonets dedicats a Grècia, Roma i Orient. És el qui ressuscita a França el Romancer espanyol i tradueix el Quixot.

Es refereix seguidament al poeta Léon Dierx, autor de veritables simfonies en vers, i a Anatole France, que tant admirava Costa i Llobera, malgrat no poder compartir el seu esperit.

Seguidament, diu que el Parnàs no és mort. Que semblà morir en 1905, però que ara ressuscita en la manera del simbolisme. Ara en Paul Valéry s'uneixen les dues escoles.

Tornant als poetes mallorquins, digué que Alcover és més mallorquí menys grec que Costa, i que "la Serra" és el cant a la vida pagesa,

no sols de Mallorca sinó de tots els països del sol que tot ho embelleix, poema fet en la forma perfecta dels parnassians.

Diu que la Mediterrània representa una unitat de cultura, contràriament a l'Oceà que separa els pobles que banya, sense que tinguin res de comú. L'art mediterrània és l'art de la vida exterior i ajunta l'esperit masculí greco-romà amb l'esperit femení de l'Orient.

I acabà dient que els pobles mediterranis ens donarem les mans algun dia prescindint de petites diferències que ara ens puguin separar, i així tots junts perseguirem l'ideal de bellesa, de poesia, i de bondat humana.

SEGONA CONFERÈNCIA: L'ART FRANÇAIS DE LA RENAISSANCE: CHATEAUX DE LA LOIRE.—Digué que tenia escrúpols de parlar d'arquitectura a Mallorca, terra tan rica en monuments arquitectònics, puix que quan el Renaixement Mallorca sabé conciliar l'art oriental amb l'art renaixentista italià i amb l'espanyol, i creà així un meravellós art propi. El mateix passà amb els castells de la Loire, que mesclen l'esperit del Nord i l'esperit del Migdia.

Fa remarcar com etimològicament la paraula castell ve de "castra" o sigui fortificació o defensa militar. Així foren els castells de l'edat mitjana, com el de Bellver i la Cité de Carcassone. Aquests castells es composaven de set torres, quatre angulars i dues per defensa de la porta, i la dita de l'homenatge, torre de defensa suprema. Naturalment com a destinats que estaven a l'allotjament de soldats, aquests castells no són ni artístics ni confortables.

Continua dient que a França després de la guerra dels Cent anys, quan s'allunya l'espectre de cap altra guerra, el castells ja canvien de fisonomia. Hi entren les dames i comencen a obrir grans finestres en lloc de les estretes aspilleres antigues. Llavors els castells serveixen de vivenda ordinària. Els francesos van a les guerres d'Itàlia i d'allí porten els aires del Renaixement i comencen a construir els castells amb grans patis interiors, com els patis de Mallorca, combinat l'art gòtic amb l'art de l'antiguitat. La torre continua, però, sols com a motiu decoratiu i com a observatori. L'escala, que ja no és per a soldats, sinó per a dames, és tota decorada, com la del castell de Blois.

Els castells mai no són construïts a les ciutats, sempre ho són al camp i adjunten la naturalesa i l'art. En ells viu la Cort. Aquests castells reials són sense mobles, que els reis portaven sempre amb ells en els seus viatges. Llavors la Cort no habitava mai París, sempre es passejava, i es pot dir d'ella una Cort nòmada. També els cortisans aixecaren castells particulars als costats dels reials.

Acabà dient que els constructors d'aquests castells han treballat en aixecar-los pel patrimoni artístic de tota la humanitat.

La conferència, que constituí una deliciosa excursió per la història de França i el seu art, fou il·lustrada amb nombroses projeccions.

TERCERA CONFERÈNCIA: LA CANÇÓ POPULAR FRANCESA.—Començà dient que amb aquesta conferència volia demostrar que l'esperit dels pobles mediterranis és comú, i especialment el de Mallorca i França. Heu vist fins ara com és la mateixa l'ànima dels poetes i dels artistes. I la del poble? El poble també; tot donant-se les mans per damunt de la mar, pensa de la mateixa manera.

En aquest món tot acaba amb cançons. Cantem quan estem alegres i quan estem tristos. S'ha dit que el poble és el gran poeta i que del poble han sortit els grans poemes, com la Iliada, l'Odissea, el Poema del Mio Cid, la Cançó de Roland, etc.

Primerament trobem les cançons de bressol, iguals o molt semblants a tots els països; després les cançons d'infants, que canten i dansen donant-se les mans. Quant a les cançons dels pagesos, tenen en general un caire satíric. Trobem també les cançons de primavera i cants al sol que els països freds i de muntanya té tot el prestigi d'un miracle. També cançons de rossinyol, que és l'animal emblema del cant. La bella cançó de Magalí, dins el poema Mireia, de Mistral, té aquest origen popular. I aquella poesia de Maragall que té per tornada "aquelles muntanyes que tan altes són, me priven de veure mos amors on són", té l'origen en una cançó pastoral que es troba en els dos vessants del Pirineu. D'altres són cançons tràgiques, encara que en general la nostra Musa popular és alegre; així la cançó de la fadrina que demana marit a la seva mare i també la cançó de la malcasada.

Totes aquestes cançons no són solament locals, sinó que pertanyen a grans comarques. Però es poden distingir per èpoques. La majoria són del segle XVIII i són sentimentals les de principi del segle i revolucionàries les del final. Als salons de l'Ajuntament d'Estrasburg nasqué la cançó de Rouget de l'Isle, "La Marsellesa", per a aixecar l'esperit patriòtic contra la invasió prussiana i d'ella va dir Napoleó que havia estat el seu millor general. La "Carmanyola" fou portada a París pels soldats meridionals i és en el seu origen una cançó italiana. Es refereix després a les cançons populars patriòtiques de Beranger.

Cal que els músics de talent vagin a la restauració de la cançó popular, que s'ha conservat principalment als països de muntanya, com als Pireneus, a França, l'Auvèrnia i la Bretanya i també Irlanda, que han guardat la tradició de cançons i melodies tal volta de tres o quatre mil anys.

Diu que el passat no ha mort i es refereix a la bella missió de les cançons dins el renaixement català.

Les cançons populars alemanyes són boiroses i plenes de misteri, de fantasmes, d'elfs, etc.; mes les nostres són alegres, clàssiques i plenes de sol i de cel blau. Elles són l'ànima de la raça i són sensiblement les mateixes dins tots els pobles llatins i mediterranis, on els romans portaren les seves dones, ja que són les dones i principalment les àvies les que transmeten les cançons de generació en generació. Aquestes cançons ens lliguen al nostre passat i són una mina inexhaurible pels nostres compositors.

La notable conferència, que va anar acompanyada d'illustracions musicals, fou molt aplaudida.

Dijous 22 a l'Hotel Victòria Mr. Bertrand fou obsequiat amb un dinar, al qual assistiren, a més de l'homenatjat i Madame Bertrand, el Batlle de Ciutat Sr. Emili Darder, B. Ferrà i Sra., Antoni Salvà i Sra., Guillem Colom i Sra., Josep Sureda Blanes i Sra., Miquel Massutí, Joan Muntaner, Fèlix Pons, J. Porcel, Estanislau Pellicer, Joan Ramis d'Ayreflor, Pere Alcover, Miquel Forteza, Elvir Sans i Joan Ignasi Valentí.

L'àpat fou ofert per En Guillem Colom, amb unes escaients quartilles, que transcrivim a continuació:

"Es per a tots molt afalagador l'honor que avui ens atorga d'asseure's a taula amb nosaltres Mr. Aquiles Bertrand, director de l'Institut Francès de Barcelona, un dels centres més laboriosos de la capital de Catalunya, fogar acollidor de totes les personalitats del món de les lletres que passen per la metròpoli catalana i on els nostres valors intel·lectuals són singularment ben rebuts a tothora com a casa pròpia.

Doctorat a la Sorbona i professor a la Universitat de Lille, on explicava Literatura comparada, Mr. Bertrand no vacilà en el sacrifici de desplaçar-se del seu país amb tal de servir millor els interessos espirituals de la seva terra—ensems que els nostres—prenent a càrrec seu la direcció d'aquesta intelligent i generosa Institució francesa que, fundada en 1921 per iniciativa de la Universitat de Tolosa i amb la cooperació de la Mancomunitat catalana i de l'Ajuntament de Barcelona, compta a hores d'ara amb 25 professors i 450 alumnes.

En aquest Institut es dona cada any un cicle de conferències sobre art, història, literatura. De tant en tant els professors cedeixen la càtedra als valors de més prestigi. Un dia a la setmana durant tot el curs, l'ocupa Mr. Bertrand, per a parlar, amb aquella dicció clara i agradable que li és característica, d'algun tema d'art o de literatura moderna. Aquesta càtedra i la direcció absorbent de l'Institut on tantes energies desplega són les activitats que avui ell deixa per a donar-nos, invitat per LA NOSTRA TERRA, l'"Associació per la Cultura de Mallorca" i la "Societat Arqueològica Luliana", tres belles conferències il·lustrades sobre literatura i art. Li en restem eternament agraïts.

Però aquesta visita de Mr. Bertrand a Mallorca, amb tots els sacrificis que comporta en un home de les seves activitats, no és més que un epissodi del fervor cordial amb que es lliura a tots els nostres valors espirituals. Els seus dos darrers llibres *Barcelonne, cité d'art et de sciences*—que és la millor guia que pot prendre un estranger per conèixer tots els aspectes de Barcelona i de la seva cultura—i *La littérature catalane contemporaine*—que és el resum millor que tenim de la nostra literatura moderna—en són una sàvia i ponderada apologia. La "Littérature catalane contemporaine" és a més, per a nosaltres mallorquins, tota una reivindicació Comença en els inicis del Renaixement, amb l'oda de l'Aribau (1833)), i arriba als nostres dies. Entremig de la seva crítica, equilibrada i justa, i tot il·lustrant-la, ha trobat encara espai per incloure-hi, a més d'una assenyada bibliografia, moltes de composicions poètiques d'autors diversos, tan ben escollides com ben traduïdes. En aquest llibre que—segons un crític comporani, caldria que fos traduït a totes les llengües hispàniques—, troben l'agombol que es mereixen les dues escoles poètiques valenciana i mallorquina, massa sovint negligides per les darreres generacions. En aquest llibre, els grans poetes de Mallorca Mn. Costa i J. Alcover, amb els quals comença la revalorització de la poesia catalana, són considerats entre els més grans poetes de Catalunya.

A més d'aquest resum de la nostra literatura moderna i de la seva antologia de *Poetes Catalans*, que aviat sortirà a París en llengua francesa, pensa també publicar un altre llibre exclusivament destinat als poetes mallorquins.

Es en representació d'aquests poetes que tant cars li són i que amb tant noble afany valoritza, que jo, el més humil de tots, però no el menys decidit per el gran ideal comú, alç avui la meva copa. Que la seva visita, que és la de la França intel·lectual sigui rebuda com es mereix per la nostra illa. Que ella li reveli a cor obert el sentit íntim de la seva ànima i que, a tot arreu on vagi, li sàpiga dar, agraïda, com en el llibre de la nostra poetessa: *el Déu vós guard dels humils!*"

JUNTA GENERAL.—Va tenir lloc el 24 de febrer amb assistència de nombrosos socis. El Secretari llegí una detallada Memòria fent història de l'actuació de l'Entitat durant l'any 1933. I després el Comptador donà una detallada relació de l'estat econòmic. Tant la Memòria com l'estat de com-

tes mereixeren l'aprovació de la Junta General. Seguidament el President va fer resaltar els principals actes realitzats durant el finit any, posant de relleu les activitats de la Secció protectora de l'ensenyança catalana dirigida pel Sr. Ferrer i l'entusiasme de la Secció d'atlots de muntanya. Se referí també al viatge a Montpeller de representants de l'Associació amb motiu de les festes centenàries de Ramon Llull i a l'èxit de l'exposició de flors. Donà compte també en nom de la Junta Directiva dels treballs fets i en projecte per dur a terme l'erecció del monument a Santiago Russinyol i de les festes que amb tal motiu se preparen. Igualment es parlà de la commemoració per la nostra entitat de les festes del centenari julià, a les que tenen promesa l'assistència destacats elements de Catalunya i València. Tot mereixé l'aprovació de la General S'acordà a proposta de la Directiva el nomenament de Mn. Salvador Galmés soci d'honor de l'Associació. S'acordà també interessar-se prop de la nostra Diputació Provincial per l'estat del treballs pro consecució del nostre Estatut d'Autonomia, i seguidament per aclamació s'acordà l'elecció de la següent Junta Directiva:

President:	Josep Sureda i Blanes.
Vice-president:	Miquel Forteza.
Secretari:	Joan Sanxo Tous.
Vicesecretari:	Antoni I. Alomar.
Comptador:	Joan Muntaner.
Tresorer:	Miquel Arrom.
Bibliotecari:	Francesc de S. Aguiló.
Vocals:	Emili Darder, Miguel Massutí, Francesc de B. Moll, Elvir Sans, Andreu Ferrer, Antoni Salvà, Josep Enseñat.

COMUNICACIONS TRAMESES.—Una a Mn. Galmés comunicant-li l'acord de la Junta General d'anomenar-lo soci d'honor.

SESSIÓ ANIVERSARI A LA MEMÒRIA DE JOAN ALCOVER.—El dilluns dia 26 a les set i mitja del capvespre, tingué lloc un acte dedicat a Joan Alcover, amb motiu de complir-se el setè aniversari de la seva mort.

El poeta Guillem Colom, va glossar la vida i la obra del mestre. Comentà el seu salonet literari i va dir que la seva mort ha deixat entre nosaltres un gran buit que encara no s'ha pogut omplir. L'exemplaritat de Joan Alcover, fou la perfecta equació que hi hagué sempre entre la seva vida i la seva obra. Se referí al pròleg del llibre capdal del poeta, "Cap al tard", curt i substancios, digne del millor segle d'or d'una literatura. Però va ésser amb les "Elegies" inspirades per la mort dels seus fills, que Alcover va ingressar al petit cenacle dels grans poetes europeus. Ara en el setè aniversari de la seva mort, venim aquí a cremar en homenatge seu, la mirra del nostre dolor i l'encens de les nostres alabances. El senyor Colom va ésser molt aplaudit.

Després, la senyoreta Francina Alcover i Gralla va recitar d'una manera elegant diverses composicions del poeta, precedides d'unes curtes paraules d'introducció que va dir a cadascuna, el senyor Colom. Grans aplaudiments coronaren la tasca de la senyoreta Alcover.

La sessió fou repetida la nit del mateix dia a l'estudi de Radio Mallorca, essent molt d'agrair la col·laboració d'aquesta entitat a l'homenatge a Joan Alcover.

E L S L L I B R E S

M. MASSUTÍ ALZAMORA.—*Contribución al estudio de los Infusorios. (Nota tercera). Nuevos Tintinnidos de la bahía de Palma de Mallorca.* Instituto Español de Oceanografía. Notas y resúmenes: Serie II número 76.—Madrid, 1933.

M. Massutí ens fa conèixer, en aquesta nota, els resultats dels seus estudis de sistematització dels Tintinnids-Ciliòfors llogigats planctònics—de la nostra badia.

Oportunament ressenyarem—des d'aquestes planes—els seus primers treballs sobre aquests interessants Protistes que tan abundantment es troben en les mostres de l'haloplàncton.

L'autor ha seguit les obres de Jörgensen (1924) i Kofoid & Cambell (1929) que contenen tots el coneixements actuals de la sistemàtica dels Tintinnids. Descriu 17 gèneres i 32 espècies, amb indicació de l'època de captura. Una espècie—*Tintin nus dilatatus*—és nova per a la Ciència i totes les demés són citades per primera vegada procedents de les nostres aigües.

En la descripció d'alguns gèneres—*Climacocylis*, *Favella* i *Mudella* figura la diagnosi de certes llogigues que permet suposar l'existència de formes atípiques.

El Prof. Massutí, encertadament, deixa la seva especificació definitiva als especialistes més autoritzats. La descripció de cada espècie va acompanyada de la corresponent representació esquemàtica de la llogiga. Tot comparant-les hom pensa si no convendria ja una revisió de les jerarquies taxonòmiques dels Tintinnids. El nombre veritablement extraordinari d'espècies descrites ens inclina a suposar en llurs autors un criteri exclusivament sistematicista que els fa veure i descriure espècies on, potser, no hi ha més que "formes" degudes a variacions locals: locals i estacionals.

La Biologia moderna, essencialment etològica i ecològica, es ressent d'aquesta tendència excessivament sistemàtica, multiplicadora de noms sovint superflus. Cal no oblidar la inestabilitat de les espècies vivents. Cal retrobar la relació harmònica i complementària de la Sistemàtica i la Biologia.—F. de S. A.

L E S A R T S

EXPOSICIONS

NARCÍS CANALS

Fruit de l'afició vinculada a un temperament equilibrat i a una sensibilitat refinada, és l'admirable conjunt de pintures que presenta Narcís Canals a les Galeries Costa assenyalant amb modèstia en el catàleg que és la seva primera exposició.

L'estudi conscient no ha minvat l'espontaneïtat en l'execució ni una excessiva llibertat resta solidesa als treballs. Les obres transparenten el sentir de l'artista, que no mostra preocupacions per artificioses tendències, i queden en un pla de pintura moderna que no té res de comú amb l'avant-guardisme.

S'endevinen inquietuds artístiques que es reflexen en l'amplitud i diversitat d'inspiració. Basta observar els retrats per descobrir que recolleix amb gust exquisit, la vistositat de les robes i les airoses actituds de dames elegants, però també, producte d'un art més íntim, ofereix l'auto-retrat que és un encert de realisme; i el retrat del pintor Bergnes d'una sotilesa d'expressió molt remarcable.

La varietat de paisatges de visió personal demostren aguda percepció. El brancatge d'una alzina i un núvol blanc li basten per produir una nota harmoniosa. Es de remarcar una visió de Valldemossa, suggestiva i ben enquadrada.

Alguns bodegons, de tons justs i discreta composició, són estudis sincers i encertats. De qualsevol dels temes sempre n'extreu una impressió plàcida i escaient.—B. B. C.

CONCERTS

ORQUESTRA FILHARMÒNICA DE MADRID

En la calma de la present temporada musical, els tres concerts que l'Orquestra Filharmònica de Madrid, sota la direcció del Mestre Pérez Casas, ha donat al Teatre Líric, de Ciutat, els dies 29, 30 i 31 de gener, han constituït un vertader esdeveniment.

Poques novetats en els programes. Pel nostre gust, potser els hauríem preferit un poc més audaciosos, però comprenem que no es pot córrer massa i que al nostre públic, ordinàriament privat de sentir música i, per tant, impossibilitat de seguir al dia el corrent musical, és necessari, quan se li vol donar música moderna, que se li facen conèixer obres ja consagrades i no provatures més o menys encertades que de vegades tenen cabuda als programes degut a circumstàncies purament anecdòtiques.

En general, els programes han estat combinats amb seny i de manera que no desorientassin l'auditori. Llàstima, però, de la concessió de mal gust que el senyor Pérez Casas féu al públic en executar fora de programa

alguns trossos de sarsueles ben mediocres. Semblava que cercàs un aplaudiment engrescant el públic d'aquesta manera, quan ell i els seus tenen suficients mèrits per a suggestionar-lo igualment amb mitjans artístics més honests.

La Filharmònica ha vengut reduïda aproximadament en un terç; la corda estava basada sobre sis contrabaixos. No en feim retret perquè comprem les dificultats econòmiques que s'han de superar per poder realitzar una *tournee* una tan nombrosa corporació; però ho hem de fer constar perquè d'aquesta falla se'n ressentia el resultat en segons quines obres.

I, fets aquests comentaris, passem a ressenyar els concerts.

PRIMER CONCERT.—Començà amb l'execució de *Les petits riens*, de Mozart, ballet pantomima que és una deliciosa mostra de l'art d'aquest mestre. Fou dit amb tota la gràcia i amagada malícia que requereix la música mozartiana. Particularment reeixits l'*Andantino* i la *Gavota*. A continuació, donaren una de les pàgines més belles de Wagner, *Els encants del Sant Divendres*, de *Parsifal*, que a l'ensem constituí una de les millors execucions de tots els concerts.

La segona part del programa comprenia la *Cinquena Simfonia*, de Beethoven, que no per molt coneguda fou menys ben rebuda per l'auditori. Val a dir que obtengué una interpretació ajustada i brillant com poques vegades.

En *Ibèria*, de Debussy, interpretada després, tornàrem a admirar l'art delicat d'aquest mestre que tan bé sabé traduir en dita obra l'essència de l'ànima de la música espanyola.

El concert fou clos per les *Danses d'El Príncep Igor*, de Borodin, pàgina d'una extraordinària brillantor—bella prova del profund coneixement del seu autor dels recursos orquestrals—que va ésser coronada amb una sorollosa ovació.

SEGON CONCERT.—La primera part constava de l'*Obertura d'Oberon*, de Weber, i de la *Simfonia en si menor*, de Schubert. Els dos únics temps que l'autor deixà escrits d'aquesta simfonia són de les pàgines més esplèndides que s'hagin escrit en música. Ho són tant, que no fan enyorar els altres dos temps no composts per por que l'autor no arribàs a la mateixa sublim altura. Potser ho va témer ell mateix perquè es creu que no els escrigué expressament. Pérez Casas ens en donà una interpretació exemplar que ens féu arribar tot el perfum d'aquesta obra immortal.

Scheherazada, de Rimski Korsakov, omplia la segona part. Tot i reconeixent la inspiració de l'autor rus en escriure aquesta *suite*, basada en els contes orientals de les "Mil i una nits", ens plau sobretot l'obra per la riquesa i colorit de la seva instrumentació que a cada pas ens sorprèn amb sonoritats noves i inesperades, la qual cosa palesa la formidable traça de l'autor. És una obra que el públic sempre escolta amb gust, i així fou en aquesta ocasió.

Una petita i perfecta peça, *Bolero*, de Bretón; una *suite* de l'òpera *Snegurotka*, de Rimski Korsakov, bastant menys interessant que la que acabàvem de sentir del mateix compositor; i la *Cavalcada* del tercer acte de *La Walkyria*, de Wagner, en l'execució de la qual es notà bé l'alludida disminució de la massa orquestral, foren les obres amb què acabà la segona audició.

TERCER CONCERT.—Era per a nosaltres una estrena la *Sonatina*, de Halffter, ballet inspirat en una poesia de Rubén Darío. Halffter és al nostre entendre un dels compositors millor dotats de la moderna escola espanyola i quan es deixa de voler *épater* i s'entrega al seu íntim sentiment,

lliure de prejudicis, escriu pàgines admirables. Així en la *Sonatina*, com abans en la *Simfonieta*, es troben trossos deliciosos, seguits d'altres gairebé incomprensibles que deixen ben indiferent i que no semblen producte d'un mateix autor. Podem, amb tot, esperar grans coses d'aquest músic quan el seu art hagi ja madurat.

Cèsar Franck ocupava la part central del programa amb la seva immarcescible *Simfonia en re menor*. És una de les seves obres cabdals i l'única que escrigué d'aquest gènere. Malgrat la seva extensió, no decau mai i la volada del geni hi plana de cap a cap. L'execució de la Filharmònica fou veritablement un model de perfecció, digna de l'obra interpretada.

En la darrera part d'aquest últim concert, se'ns donà a conèixer un poemeta simfònic, *La processó nocturna*, de Rabaud, no massa igual, però ben agradable i interessant a estones, i el *Preludi, Vals dels aprenents*, i *Marxa de les Corporacions*, d'Els Mestres Cantaires. Aquests fragments d'una de les més inspirades i reeixides obres de Wagner constituïren un escaient final d'aquesta tanda de concerts que han estat, com dèiem, el fet musical més sobresortint fins ara del present curs.—E. P.

TEATRE

"A LA LLUM DELS ESTELS"

Es amb un considerable retard que ens escau de donar compte aquí de l'estrena en la darrera temporada de Teatre Regional al Saló Mallorca, de la segona obra mallorquina de Manuel Andreu Fontirroig. "A la llum dels estels", que aquest és el seu títol, és un poema dramàtic en tres actes i en vers, escrit amb desinvoltura i en una gran varietat de metres, quant a la forma; i quant al fons, un intent de teatre líric a base de dur a les taules uns amors entre personatges de distinta categoria: argument que si bé d'innegable efecte dramàtic és resolt, per fugir segurament de la tragèdia, en un desenllaç que ve a perjudicar aquell efecte, al renunciar l'autor a sostenir-lo fins al final.

Amb tot, aquest embrió de faula dramàtica serveix magníficament per dur a l'escena un ambient rural ple de colorit i de sabor. La versificació, com hem ja apuntat, flueix amb desinvoltura, essent de remarcar l'agilitat d'alguns passatges, com el "cant a la dansa" i algunes gloses posades en boca del pastor, passatges ja subratllats pel públic a la primera audició. Si una remarca fos a fer, seria potser la d'una excessiva abundor o dispersió que permetria, sense que l'obra hi perdés res, una certa poda que sacrificàs l'exhuberància a benefici d'una major concentració.

Al marge d'aquesta obra voldriem, això sí, aprofitar l'ocasió per una remarca de caràcter general respecte a l'ús del llenguatge literari dins un marc de teatre regional. Creiem que les provatures fetes fins aquí abonen de sobres l'opinió que, si es vol dur a les taules l'ambient autènticament mallorquí de la nostra pagesia, no hi ha més remei que dialectalitzar el llenguatge adaptant-lo a la realitat viva. Ens sembla això exigència de la "veritat" requerida pel teatre, si no es vol que els personatges rurals que pretenen ésser nostres, es moguin dins un paisatge abstracte d'ègloga, exclusivament líric i inconcret.

La nova obra de l'autor de "Maria Angela" fou plenament aplaudida pel públic, èxit al qual es suma LA NOSTRA TERRA i pel qual felicita al Sr. Andreu Fontirroig. La Companyia Estelrich s'esforçà com sempre amb tota bona voluntat per sortir airosa, conseguint-ho plenament tots, dels seus difícils papers.—G. C.

RECULLS DE FORA

Prorrogat en el Consell de Ministres de dia 2 l'estat de prevenció a tota Espanya i més tranquil·la l'opinió pel que respecta a l'ordre públic, la situació política no es presentava, amb tot, completament clara quant a l'estabilitat del Govern Lerroux. Les declaracions del Sr. Martinez Barrio a l'A B C dia 3, afirmant la seva tendència esquerrana no contribuïren gens a clarificar l'atmosfera. Per fi, en la sessió de dia 7 es plantejà al Parlament el debat polític, en el curs del qual fou demanat pel Sr. Gil Robles al Govern de precisar la seva posició davant l'amenaça dels socialistes i aquests, per boca del Sr. Prieto, repetiren el seu propòsit revolucionari. La proposició de confiança que acabà el debat fou guanyada pel Govern per 235 vots contra 54, atorgant-se solemnement al Ministre de la Governació, Sr. Martinez Barrio la plenitud d'autoritat demanada per fer front a qualsevol intent revolucionari.

* * *

Sense que l'anunciada revolució arribés a esclatar, no han mancat amb tot, durant el mes, motius d'agitació social que mantingués el permanent estat d'inquietud. A Bilbao hi hagué vaga general, amb topades entre els vaguistes i la força pública. A Madrid vaga del ram de la construcció que fou solucionada, al cap d'una sèrie de dies, el 17, en una reunió presidida pel Ministre del Treball. A Madrid també hi hagué en dues distintes ocasions incidents entre els escolars i la força pública a la Facultat de Sant Carles; i d'altres entre socialistes i feixistes amb motiu de la venda del setmanari F. E.

El Govern davant les amenaces extremistes es reuní dia 10 en consell extraordinari per tractar de les mesures excepcionals a prendre. Fou reglamentat severament el tràfic d'armes, i prohibit de radiar tota mena de discursos polítics.

* * *

Al Parlament espanyol començà el mes amb una interpel·lació sobre els successos escolars ocorreguts a la facultat de Medicina de Sant Carles de Madrid i a diversos indrets d'Espanya. El divendres dia 9 suspengueren les Corts les sessions, que's reprengueren amb la de dia 20. Mentrestant l'atmosfera política no s'havia aclarit malgrat tot i seguia surant en l'ambient l'espectre de la crisi i l'impressió d'inestabilitat i sobretot d'ineficàcia de la situació. El President de les Corts, Sr. Alba havia fet públic dia 15, durant l'interregne parlamentari de Carnestoltes un important document exposant el programa mínim que, a judici seu, hauria de dur a terme tot seguit el Parlament, programa que comprenia aquests sis punts: atur obrer, estatut del salari, problema ferroviari, llei d'arrendaments, revaloració de la riquesa

rústica i llei electoral. Acceptat pel Govern en Consell de Ministres, sobre aquest programa donaren llur opinió al Sr. Alba les distintes minories parlamentàries.

* * *

La sala sisena del Tribunal Suprem dictà dia 8, sentència en la causa seguida per la sublevació militar de Sevilla el 10 d'agost 1932. Per aquesta sentència és condemnat el general M. González y Gonzalez a 12 anys de presó; un tinent coronel d'Infanteria, dos de la Guàrdia Civil, un comandant d'Estat Major i un tinent de Seguretat són condemnats igualment a 12 anys de presó amb les accessòries corresponents, i són absolts els demés processats.

* * *

Dia 7 al matí tengué lloc a Madrid la festa d'imposar al Director general de Seguretat, a l'Inspector general de la Guàrdia Civil, al Governador Civil de Saragossa i a diversos Caps de Policia, les condecoracions de l'Orde la República concedides pel Govern amb motiu del darrer intent revolucionari. L'acte es celebrà a la plaça de l'Armeria, on formaren uns quatre mil homes, i pronuncià un important discurs el President de la República Sr. Alcalà Zamora afirmant la independència de la força pública de tot partit polític i afegint que per triomfar cap moviment per la violència eren necessaris una altre Constitució i un altre President.

* * *

Es reuní dia 21 el ple del Tribunal de Garanties sota la presidència del Sr. Albornoz prenguent l'important acord que els membres del Govern de Catalunya no puguin ésser jutjats mes que pel dit tribunal superior. Acordà igualment demanar els antecedents necessaris per resoldre la consulta formulada per la Sala Segona del Tribunal Suprem sobre inconstitucionalitat del precepte de l'Estatut de Catalunya que estableix la immunitat parlamentària dels diputats catalans.

* * *

En el teatre Victòria de Madrid tengué lloc, dia 4, l'acte públic de presentació del nou Partit Agrari amb un discurs del seu Cap Sr. Martinez de Velasco, repetint i explicant aquest la posició d'acceptació de la República adoptada pel seu partit.

Dia 5, al Coliseu Pardiñas, donà el Sr. I. Prieto una important conferència sobre el tema "Els socialistes davant la República". I dia 11, al mateix local, pronuncià l'ex-president del Govern Sr. Azaña el seu anunciat discurs, que durà tres hores, sobre la situació política.

* * *

Dia 1.er prengueren possessió dels seus càrrecs els regidors de Barcelona elegits dia 14 de gener, quedant constituït el nou Ajuntament. Per 25 vots contra 15 fou elegit Alcalde de la Ciutat el Sr. Carles Pi i Sunyer. El mateix dia quedaren constituïts tots els demés Ajuntaments de Catalunya.

* * *

El Parlament de Catalunya ha celebrat durant el mes les sessions ordinàries amb la manca d'interés consegüent a la no assistència de la minoria oposicionista de Lliga Catalana, posició refermada per aquest partit en reunió del dia 16—quan semblaven obrir-se corrents d'armonia,—per la publicació de les disposicions del Govern de la Generalitat sobre reorganització de l'antiga i catalaníssima institució armada del Sometent. En la sessió del dia 16 fou aprovada pel Parlament la llei d'Aigües Minero-medicinals. S'aprovà també la Llei de bases per les Mutualitats, i seguí la discussió de la d'ordenació agrària i la del Tribunal de Cassació.

* * *

Acompanyat del Conseller d'Economia Sr. Martí Esteve, dia 20 partí cap a Madrid el President de la Generalitat Sr. Companys amb objecte de tractar directament amb el Govern Central de distints extrems relacionats amb el traspàs de serveis i de manera especial accelerar la valoració dels ja traspassats, que segueix constituint el punt neuràlgic de l'autonomia de Catalunya.

* * *

Complí el 30 de gener el primer aniversari de l'accés de Hitler al poder i la instauració del nacional-socialisme a Alemanya. L'aniversari fou celebrat arreu del país sense pompa oficial, amb manifestacions de caràcter popular. En l'aspecte polític fou celebrat amb l'aprovació, el mateix dia 30, pel Reichstag de la llei auomenada de Reconstrucció del Reich amb la qual desapareixen tots els drets de sobirania dels diversos Estats que componien Alemanya, drets que passen al Govern del Reich, i els diversos Parlaments i representants d'aquells Estats.

* * *

La vella tivantor de relacions entre Alemanya i Austria no ha fet mes que agreujar-se aquests darrers temps, El dia 9 el Ministre d'Austria a Londres presentà al Foreign Office el dossier reunit per provar la intervenció d'alemanya en la política interior austríaca, i a efectes de sollicitar l'ajuda anglesa en la demanda d'intervenció de la S. de N.

* * *

A França ha estat el febrer mes de grans esdeveniments polítics. Dia 6 es presentà a la Cambra el Govern Daladier, el qual, després de llegir la declaració ministerial la vegé aprovada per 283 vots contra 196. Tot i això, el vespre del mateix dia tengueren lloc a París, amb motiu de topar amb la força pública manifestacions públiques diverses, successos sagnants que causaren 12 morts i de més de 500 ferits, i de resultes dels quals caigué el Govern Daladier. La situació fou judicada greu. El President de la República encarregà la formació del nou Govern a l'ex-president M. Gaston Doumergue, el qual dia 9 presentà constituït el nou Govern de concentració nacional sense els socialistes, i en el que figuren com a Ministres sens cartera els Srs. Herriot i Tardieu. La cartera d'afers estrangers és ocupada pel Sr. Barthou, la de guerra pel Mariscal Petain, i la de Finances pel Sr. Germain Martin.

* * *

El nou govern hagué de fer front apenes constituït a la reproducció dels successos del dia 6, i a una vaga general de 24 hores decretada pels Sindicats en protesta de la violent repressió d'aquells. Amb tot, dia 15 es presentava a la Cambra el Gabinet Doumergue i el discurs de presentació del Cap del Govern era aplaudit per tots els sectors, tret dels socialistes, i aprovada tot seguit la moció de confiança per una majoria de 402 vots contra 125, aconseguint també l'ajornament de totes les interpelacions anunciades fins a haver-se votat el pressupost.

* * *

Les derivacions judiciàries i populars de l'afer Staviski entraren en una nova fase apassionant després de la misteriosa mort del Sr. Prince, magistrat del Tribunal de Cassació de París, el cadàver del qual fou trobat dia 21 a la via fèrrea, prop de Dijon. El Sr. Prince tenia a les seves mans actualment la gestió de l'important procés.

* * *

La setmana del 12 al 18 fou teatre a Austria d'una sagnant lluita civil, ocasionada per la revolta armada revolucionària dels socialistes alçats contra el govern Dollfuss. Després de circular uns dies noves contradictòries de la revolta, que revestí vertadera importància, les forces del govern, ajudades per les de la Heimwehren del Príncep Starhemberg aconseguiren reduir completament la situació, com a conseqüència de la qual fou decretada la dissolució dels Ajuntament, entitats i organitzacions socialistes.

Els governs de França, Itàlia i Anglaterra han fet pública la coincidència en la necessitat de mantenir la independència i integritat d'Austria.

* * *

El 9 de febrer es firmà a Atenes l'anomenat Pacte Balcànic, d'acord amb el qual Grècia, Iugoslàvia, Romania i Turquia es garanteixen mútuament la integritat de llurs fronteres balcàniques. El conveni entrà en vigor immediatament, i quedà obert a l'adhessió dels altres països balcànics, l'admissió dels quals haurà d'ésser, al seu cas, examinada pels països que el firmaren primer.

* * *

Víctima d'un desgraciat accident de muntanya moria dia 17 a Marches-Dames, prop de Namur, el Rei de Bèlgica S. M. Albert I de Saxònia-Coburgo-Gotha. La seva mort, sentida per tots els belgues, causà emoció a tot el món car Albert I, model de monarques constitucionals i de cavallers, s'havia guanyat un prestigi amb la seva actuació quan la guerra de 1914-1918. Nat en 1875, era fill del Comte Felip de Flandes, germà de Leopold II, i de Maria d'Hohenzollern; casà en 1900 amb Isabel, duquessa de Baviera, i era rei de Bèlgica des de 1909. En esclatar la guerra prengué personalment el comandament de l'exèrcit belga, trasladant el quarter general primer a Lovaina i després a Anvers i fent sovint excursions a les trinxeres avançades. En iniciar-se l'ofensiva aliada que decidí la victòria final comandava l'exèrcit del nord.

Albert I, que posseïa una vasta formació científica del temps de la seva joventut, havia dedicat preferent atenció a la colònia belga del Congo, les possibilitats econòmiques de la qual havia conegut en els seus distints

viatges. Presidí els Congressos Colonials de 1920 i 1926 en els que pronuncià notables discursos. Havia impulsat sempre el moviment cultural, tan elevat, del seu país, amb l'amistat personal de molts dels capdavanters del qual s'honorava. Per tot això i per la senzillesa proverbial característica de la seva família, davant el seu cadàver, en les solemníssimes cerimònies de l'enterrament, efectuat dia 22, s'inclinà reverent tota Bèlgica sense distinció de partits ni d'estaments. Assistiren als funerals celebrats a la Catedral de Santa Gúdula i a l'enterrament el President de la República Francesa, Sr. Lebrun, el Príncep de Gales, el Rei Boris de Bulgària i son germà el Príncep Ciril, el Príncep del Piemont, i representacions oficials de molts d'altres països.

* * *

Dia 23 tengué lloc a Bruselles la coronació del nou rei de Bèlgica, Leopold III, fill del difunt Albert I. La cerimònia es celebrà al Parlament, davant el qual el nou monarca jurà la Constitució en francès i en flamenc. El nou rei de Bèlgica té actualment 33 anys i és casat des de l'any 1926 amb la Princesa Astrid de Suècia de la qual té una filla, Carlota, i un fill, Baudoin, actual Duc de Brabant i hereu de la corona.

* * *

Morí a Ginebra el gran periodista suís William Martin (n. 1888) que s'havia fet famós i guanyat una gran autoritat internacional amb la rúbrica política del "Journal de Genève", que tenia al seu càrrec des de 1924. Era indiscutiblement un dels més autoritzats i infatigables treballadors de l'opinió pacifista internacional i campió de la S. de N. Estudiada la carrera de Dret a Ginebra i a Berlin; havia començat la periodística com a corresponsal a Berlin del J. de G. En esclatar la guerra fou nomenat secretari de l'oficina suïssa de premsa. En 1915 passà a París de corresponsal del mateix J. de G. del qual, a la mort d'Albert Bonnard fou redactor en cap. Havia estat també col·laborador d'Albert Thomàs al B. I. T., del qual fou Conseller tècnic. I feia un any havia estat nomenat professor d'Història de l'Escola Politècnica de Zuric.

William Martin deixa una pila d'obres, de les quals són tengudes per més importants: *Les Idees politiques de Mad. de Staël* (1908); *La crise politique de l'Alemagne contemporaine* (1913); *Sur les routes de la victoire* (1916); *Histoire de la Suisse* (1926); *Les hommes d'Etat pendant la guerre* (1929), la més llegida; *Diæ ans de Société de Nations* (1930), etc.

* * *

Dimarts 30 de gener moria a Sabadell, d'on era filla i on havia residit sempre la poetessa i escriptora catalana Agnès Armengol de Badia (n. 1852), que en la Unió Catalanista havia figurat als temps heroics del catalanisme. La seva producció literària és dispersa per les revistes del temps. Té així mateix recollit en llibres: *Rosari antic*, aplec de tradicions i records; *Els dies clars*, poemes; *Sabadellenques*, costums populars, i *Redempció*, poema.

* * *

A Sabadell també, morí dia 14 de febrer l'educador, publicista i poeta Mn. Josep Cardona. Es autor, entre d'altres obres, de *Flors de l'any cristià*, *Flors de primera comunió*, *Terrals*, *Lliris blaus*, *Cançons i moralies*, *Històries i fantasies*.

* * *

El 27 morí a Barcelona l'illustre escultor Josep Llimona i Bruguera. Nat en 1864 En Llimona era avui el patriarca dels escultors catalans contemporanis i una de les figures visibles del catalanisme d'en temps de Prat de la Riba i Torres i Bages. Havia començat els estudis a Belles Arts de Barcelona amb Rosend Nobas i Martí Alzina. Als 16 anys obtingué la "Pensió Fortuny" concedida per l'Ajuntament, que el trasladava a Roma. En 1888 obtengué la Medalla d'Or atorgada pel Jurat Internacional d'Escultura amb el projecte de Monument a Ramon Berenguer. Conegut i respectat arreu dins i més enllà de les fronteres nacionals era autor de bellíssimes escultures d'art religiós—com l'*Enterrament de Crist* de la cripta de l'església de Vilafranca i el *Calvari* del cementiri de Portugaleta, els seus *Sant Jordi*, etc;—i d'art profà, com les estàtues *El desconsol*, *El Treball*, i d'altres que decoren monuments de Barcelona.

En Llimona havia estat regidor de l'Ajuntament barceloní, i era actualment President de la Junta de Museus que ha realitzat una tasca tan important i voluminosa en aquella ciutat.

La Societat de Cirurgia de Catalunya per tal de celebrar un homenatge al famós cirurgià català Antoni de Gimbernat en ocasió del segon centenari del seu naixement, obri un concurs a l'objecte de recollir dades de la cirurgia i el cirurgians a les distintes terres de llengua catalana. Els premis i temes d'aquest concurs són: Un de 1.500 pessetes a la millor biografia de Gimbernat; altre de 1.500 a la millor biografia d'un cirurgià de Catalunya, València o Mallorca; altre igual, a la millor biografia d'un cirurgià del Rosselló, Llenguadoc, Provença o Alguer; un altre d'igual al millor resum d'història general de la cirurgia a Catalunya, València i Mallorca; altre d'igual a la mateixa història en el llenguadoc, Rosselló i Provença; i el premi de l'Ajuntament de Barcelona, 2.000 ptes., al millor treball referent a la creació i història del "Real Colegio de Cirugía de Barcelona", fundat l'any 1760.

Les bases del concurs poden sol·licitar-se de la Societat de Cirurgia de Catalunya, Casal del Metge, Via Laietana 31, Barcelona.

Dia 26 dimití el seu càrrec de Comissari General d'ordre públic de Catalunya el Sr. Tomàs Ramon Amat, per divergències de criteri amb altres elements de la Comissaria.

El diumenge dia 25 tengué lloc al Casal del Metge de Barcelona un homenatge al novel·lista Dr. J. Roig i Raventós, que consistí, apart dels discursos corresponents, en la representació per amateurs de la peça escènica "La sala és plena" escrita expressament per a aquell acte per l'homenatjat.

A Califòrnia es preparen grans festes per solemnitzar, el pròxim agost, el 150 aniversari de la mort del gran colonitzador el franciscà mallorquí Fra Juníper Serra. El dia 2 d'agost serà festa oficial a tota Califòrnia i serà oberta, com ho fou en 1884, a l'església de San Carles de Monterey la tomba del fundador.

2 - 4 - 34

Alguns llibres nous:

P. Lluís Ribera, C. M. F. *El bon escolà*.—*Curial e Guelfa*, nova edició de R. Miquel i Planas i Alfons Par (Biblioteca Catalana).—Francesc Cases i Amigó, *Poesies*, 6.ª edició.—Albert Torrelles, *El català sense mestre*.—*Conferències sobre l'Estatut de Catalunya*, organitzades per l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, (Barcelona) durant el curs de 1933.—M. Sanchis Guarner, *La llengua dels valencians* (Editorial l'"Estel").—*Rondalles d'Andersen*, traducció de J. Carner i M. Manent. Il·lustracions d'Arthur Rackham (Editorial Joventut).—Enric Galwey, *El que he vist a ca'n Parés en 40 anys* (Llibreria Parés).—*Cent retrats dibuixats per Ferran Callicó*, amb un pròleg de C. Riba.—P. Piferrer, *Records i Belleses de Barcelona* (Col·lecció Barcino, 85).—J. M. López Picó, *A mig aire del temps* (La Revista).—P. Josep Calveras, *Consultes de llenguatge* (Biblioteca Balmes, Oficina Romànica).

La bellesa, que és l'objecte perseguit per l'Art en la més ampla accepció, no és en la vida humana un simple accident que es pot prendre i deixar a voluntat, sinó una necessitat positiva de la vida, si hem de viure com s'ha proposat la naturalesa, a menys que no ens proposem nosaltres de fer-ho com els éssers inferiors.

WILLIAM MORRIS

N O T I C I A R I

FOMENT DE LA DANÇA I EL VESTIT POPULAR

A l'estatge del Foment del Turisme hi ha hagut una reunió preparatòria, dels escriptors que exposaren públicament llurs opinions favorables a la constitució d'una entitat que vetlli per la depuració i conservació de nostra dansa i vestits típics, impròpiament anomenats regionals. Fou nomenada una comissió per tal de fer els treballs per la constitució de l'esmentada entitat, que haurà nom de "Els amics del Ball Popular".

HOSTES DISTINGITS

Han vingut a Mallorca: el baró de Neuffese; el novel·lista francès Jean de la Hive; l'arquitecte berlinès Mendelshon; els directors de l'urbanització de la platja d'Alcúdia, Lion i Roger de Toledo.

OBITUARI

Ha passat d'aquesta vida Don Enric Fajarnés i Tur, a la illa d'Eivissa, d'on era natural. El Sr. Fajarnés visqué molts d'anys a Mallorca, com a Oficial del Cos de Correus, del qual arribà a ésser Director. Amador fervent de nostra història, col·laborà sovint al meritíssim "Bolletí de la Societat Arqueològica Lulliana" de la que era membre. Fou Director del diari vespertí "La Ultima Hora" i pertanyia a l'Acadèmia de la Història. En temps de la dictadura exercí els càrrecs de Subdirector general de Correus i de Diputat de la Comissió Gestora de la Diputació de les Balears. Era Cronista d'Eivissa i Director de "La Voz de Ibiza".

També ha mort a ciutat el pintor Bartomeu Canals Gil.

JARDINS PER INFANTS

La Comissió d'Eixampla ha aprovat el pla del primer d'una sèrie de jardins per infants que l'Ajuntament pensa portar a terme. També els projectes de pavimentació i embelliment d'alguns passeigs.

TURISME

El Foment de Turisme ha fet públic que durant el mes que acaba de finir, vengueren a Mallorca 6.209 turistes i setze vaixells de creuer amb 1.463 més, xifres que fan patent la minva del turisme aquí, iniciada farà alguns mesos.

ALUMNES D'ARQUITECTURA

Acompanyats del catedràtic Sr. Pere Domenech ens han visitat els alumnes de l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona.

L'ATUR FORÇÓS

Sota la presidència del Governador i del Batlle de la nostra Ciutat es tengué una reunió, a la que assistiren Autoritats i representacions del comerç, indústria i de diferents entitats per tal de cercar una fórmula que permeti solucionar el problema de l'atur forçós.

FUTBOL

Amb el partit jugat entre el Mallorca i l'Atlètic, ha romàs closa la competició d'enguany. El resultat fou l'empat a un gol.

CAMP DE GOLF

S'ha inaugurat a la platja d'Alcúdia un esplèndid camp de golf, amb assistència de les Autoritats.

UNA PEL·LICULA A MALLORCA

El Sr. Erwin Scharf està impressionant a la nostra illa una pel·lícula que és un reportatge de caràcter humorístic. Les escenes són rodades en els vasts panorames que es destrien des de Génova, Galilea i Establiments. Els principals papers són a càrrec de l'actor húngar Steve Geray, del National Teatre de Budapest, i Nacher. Aquesta és la primera d'un seguit de pel·licules que seràn filmades aquí.

AIGÜES

L'entitat bancària "Crèdit Balear" ha suscrit totalment l'emprèstit demanat per l'Ajuntament de la nostra Ciutat per tal de portar a terme les obres de canalització d'aigües i clavegueres.

LA PREMSA I RAMON LULL

El prestigiós setmanari "Sóller" acaba de publicar un número extraordinari dedicat a commemorar el setè centenari de la naixença del benaventurat Ramon Lull, amb la col·laboració ben nodrida dels nostres principals escriptors en llengua catalana. Es un goig intens per l'ànima, en aquests temps en que són tan preterits els valors espirituals, contemplar el gest de patriòtica noblesa tengut pels editors del meritíssim setmanari.

La Redacció solament es fa solidària dels treballs que no porten signatura. Dels articles signats en són responsables llurs autors.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:

ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:

JOAN I. VALENTÍ I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos.—Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes.—Trimestre, 3 ptes.—Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER.—SANT FRANCESC, 2 I 4.—PALMA DE MALLORCA